

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
susisiekimo ministro
2014 m. spalio 30 d.
įsakymu Nr. 3-410-(E)

LIETUVOS RESPUBLIKOS NAUJOS KARTOS INTERNETO PRIEIGOS PLĖTROS 2014–2020 M. PLANAS

I SKYRIUS

LIETUVOS RESPUBLIKOS NAUJOS KARTOS INTERNETO PRIEIGOS PLĖTROS 2014– 2020 M. PLANO TIKSLAS IR PASKIRTIS

1. Europos Komisijos 2010 m. rugpjūčio 26 d. komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „Europos skaitmeninė darbotvarkė“ (KOM (2010) 245 galutinis/2) (toliau – Europos skaitmeninė darbotvarkė) valstybėms narėms iškeltas uždavinys – užtikrinti aktyvesnį sparčiojo plačiajuosčio fiksuotojo ir belaidžio ryšio diegimą ir skvarbą, taip pat remti investicijas į naujus labai sparčius atvirus ir konkurencingus interneto tinklus, kurie bus ateities ekonomikos pagrindas. Europos skaitmeninėje darbotvarkėje valstybės įpareigosios siekti, kad plačiajuostis ryšys (fiksuotasis ir belaidis) būtų prieinamas visiems, o interneto sparta būtų palapsniui didinama iki 30 Mb/s ir daugiau, taip pat, kad būtų įdiegti naujos kartos prieigos tinklai, kuriais būtų galima užtikrinti itin spartų (daugiau kaip 100 Mb/s) interneto ryšį. Europos skaitmeninėje darbotvarkėje taip pat numatyta siekti, kad iki 2020 m. visi europiečiai turėtų galimybę naudotis sparčiuoju (30 Mb/s ir didesnės spartos) interneto ryšiu ir kad ne mažiau kaip 50 proc. namų ūkių būtų užsisakę itin spartų 100 Mb/s ir didesnės spartos interneto ryšį.

2. Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programoje „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 244 „Dėl Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programos „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“ patvirtinimo“ (toliau – Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė), yra numatyta „užtikrinti geografiškai tolygią sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrą ir skatinti naudotis interneto paslaugomis“. Šiam tikslui įgyvendinti numatyti uždaviniai, kurie tiesiogiai susiję su naujos kartos interneto prieigos plėtra: plėtoti sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą vietovėse, kuriose rinka negali užtikrinti šios infrastruktūros plėtros ir elektroninių ryšių paslaugų teikimo, ir skatinti konkurenciją plačiajuosčio ryšio rinkoje ir naudojimąsi plačiajuosčio ryšio paslaugomis. Įgyvendinant šiuos uždavinius, siekiama, kad 2020 m. 50 proc. visų Lietuvos namų ūkių naudotųsi 100 Mb/s ir spartesniu plačiajuosčio interneto ryšiu, o 30 Mb/s ir spartesnis plačiajuostis ryšys būtų pasiekiamas, t. y. dengtų, 100 proc. visos šalies teritorijoje esančių namų ūkių, sparčiojo plačiajuosčio ryšio skvarba (abonentų skaičius 100 gyventojų) pasiektų 65 proc. gyventojų, 95 proc. šalies įmonių naudotųsi sparčiuoju internetu. Be to, tam, kad visos gyventojų grupės, nepriklausomai nuo jų socialinės ir ekonominės padėties, turėtų galimybę naudotis sparčiuoju internetu, Lietuvos Respublikos skaitmeninės darbotvarkės 7.10.3 papunktyje yra numatytas uždavinys „atnaujinti ir plėtoti viešosios interneto prieigos infrastruktūrą viešosiose bibliotekose“, siekiant, kad iki 2020 m.

visose viešosios interneto prieigos vietose visoje šalies teritorijoje gyventojai galėtų nemokamai naudotis 30 Mb/s ir spartesniu interneto ryšiu.

3. Šio Lietuvos Respublikos naujos kartos interneto prieigos plėtros 2014–2020 m. plano (toliau – NKP planas) paskirtis – nustatyti priemones, kurias Lietuvos Respublikos valstybės institucijos turėtų įgyvendinti 2014–2020 m. Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių fondų finansavimo laikotarpiu, siekiant Lietuvos ir ES strateginiuose dokumentuose nustatytų sparčiojo plačiajuosčio interneto ryšio plėtros tikslų.

4. NKP planu siekiama plėtoti naujos kartos interneto prieigos infrastruktūrą vietovėse, kuriose rinka negali užtikrinti šios infrastruktūros plėtros ir sparčiojo interneto ryšių paslaugų teikimo, ir skatinti konkurenciją plačiajuosčio ryšio rinkoje bei naudojimąsi plačiajuosčio ryšio paslaugomis.

5. NKP plane vartojamos santrumpos:

5.1. **4G** (angl. *Fourth Generation*) – ketvirtosios kartos judriojo ryšio technologija.

5.2. **FTTB** (angl. *Fiber to the Building*) – šviesolaidinė ryšio linija iki pastato, kurios šviesolaidis siekia galutinių vartotojų patalpas, t. y. šviesolaidis nutiestas iki pastato, tačiau pastate naudojami variniai, bendrašiai arba vietinio tinklo laidai.

5.3. **FTTH** (angl. *Fiber to the Home*) – šviesolaidinė ryšio linija iki galutinio paslaugų gavėjo, kurios šviesolaidis siekia galutinių vartotojų patalpas, t. y. prieigos tinklas, sudarytas iš šviesolaidinių linijų prieigos tinklo tiekimo ir priėmimo segmentuose (įskaitant laidų tiesimą viduje).

5.4. **LTE** (angl. *Long Term Evolution*) – belaidžio ryšio standartas, skirtas sparčiam duomenų perdavimui judriojo ir fiksuotojo ryšio įrenginiais.

5.5. **WiMax** (angl. *Worldwide Interoperability for Microwave Access*) – belaidžio ryšio duomenų perdavimo technologija.

6. NKP plane naudojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatyme ir kituose teisės aktuose.

II SKYRIUS ESAMOS SITUACIJOS NAUJOS KARTOS INTERNETO PRIEIGOS INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS IR PASLAUGŲ NAUDOJIMO SRITYJE LIETUVOJE ANALIZĖ

7. Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos (toliau – IVPK) užsakymu parengta Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtros ir paslaugų naudojimo skatinimo modelio studija (toliau – studija), kurioje atlikta detali ir išsami plačiajuosčio ryšio tinklų infrastruktūros ir jos panaudojimo analizė. Analizės pagrindu parengti žemėlapiai, atspindintys esamą ir artimiausiu metu planuojamą įrengti viešąją ir privačią plačiajuosčių tinklų infrastruktūrą Lietuvoje, ir pasiūlymai dėl tvaraus investavimo į plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrą modelio, kuris aptartas ir suderintas su suinteresuotomis institucijomis. Analizės rezultatai, žemėlapiai, pasiūlymai dėl tvaraus investavimo modelio ir kita aktuali informacija pateikiami studijos galutinėje ataskaitoje (žr. interneto svetainės www.ivpk.lt dalyje „IVPK leidiniai“).

8. Remiantis atlikta situacijos naujos kartos interneto prieigos, kuri suprantama kaip sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūra, pagrįsta interneto prieiga, užtikrinančia ne mažesnę nei 30 Mb/s duomenų perdavimo spartą (toliau – naujos kartos interneto prieiga) infrastruktūros ir paslaugų pasiūlos srityje Lietuvoje analize, konstatuota, kad:

8.1. Lietuvos Respublikos geografinė padėtis ir išvystyta plačiajuosčio ryšio infrastruktūra patraukli tarptautiniams operatoriams, siekiantiems sujungti Rytų ir Vakarų Europos valstybių plačiajuosčio ryšio tinklus. Lietuvos teritorijoje esantys plačiajuosčio ryšio tinklai turi 27 tarptautines jungtis su kaimyninių valstybių (Lenkijos, Baltarusijos, Latvijos, Rusijos) ir Švedijos tinklais.

8.2. Lietuvoje yra įrengta apie 23 700 km pagrindinio (perdavimo) tinklo šviesolaidinės infrastruktūros, kuria jau yra ir (ar) galėtų būti teikiamos naujos kartos interneto prieigos paslaugos. Apie 12 000 km minėtos pagrindinio (perdavimo) tinklo infrastruktūros įvairiomis nuosavybės ir valdymo formomis priklauso valstybės ir (ar) savivaldos įmonėms, įstaigoms bei organizacijoms, apie 11 700 km – privatiems operatoriams. Siekdami efektyviai išnaudoti šią esamą plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, operatoriai tarpusavyje bendradarbiauja: jungia savo tinklus, teikia vieni kitiems didmenines ryšio paslaugas, dalijasi informacija apie esamą infrastruktūrą ir pan.

8.3. Lietuvoje per pastarąjį dešimtmetį įgyvendinti ir 2014 m. baigiami įgyvendinti reikšmingi plačiajuosčio ryšio pagrindinio (perdavimo) tinklo infrastruktūros plėtros valstybiniai projektai: projektas „Kaimišųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuostis tinklas RAIN“ (toliau – RAIN-1), projektas „Kaimišųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuosčio tinklo RAIN plėtra“ (toliau – RAIN-2), projektas „Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtra kaimo vietovėse“ (toliau – PRIP). Įgyvendinant šiuos projektus, planuojama nutiesti apie 9 700 km šviesolaidinių kabelinių linijų (iki 2013 m. pabaigos buvo nutiesta apie 8 300 km, iki 2015 m. pabaigos bus nutiesta dar 1 400 km); apie 3 000 km šviesolaidinių kabelinių linijų nuomojama iš kitų operatorių; artimiausiu metu buvo ir (ar) bus suteikta plačiajuosčio interneto ryšio prieiga 51 savivaldybei, 467 seniūnijoms, 900 mokymo įstaigų, 560 bibliotekų, 330 viešųjų interneto centrų ir 1 450 gyvenviečių. Įgyvendinus projektus, 98 proc. kaimo vietovių gyventojų bus sudaryta galimybė naudotis plačiajuosčio interneto ryšio paslaugomis. Beveik visose (98 proc.) RAIN-1 projekto įgyvendinimo metu prie plačiajuosčio ryšio prijungtose 582 gyvenvietėse teikiamos plačiajuosčio ryšio paslaugos, o vykdant dar nebaigtą RAIN-2 projektą – jau daugiau kaip pusėje (56,6 proc.) iš 868 gyvenviečių. 2013 m. pabaigoje RAIN tinklo didmeninis operatorius VŠĮ „Plačiajuostis internetas“ 39 operatoriams (t. y. apie 40 proc. visų operatorių, teikiančių plačiajuosčio ryšio paslaugas Lietuvoje) teikė 2 552 ryšio paslaugas; palyginti su 2010 m., projektų RAIN-1 ir RAIN-2 įgyvendinimo metu sukurtu tinklu teikiamų paslaugų skaičius per trejus metus išaugo dvigubai ir jų skaičius toliau didės. Naudojant privačias ir valstybės investicijas jau sukurta plačiajuosčio ryšio infrastruktūra leidžia užtikrinti visuotinį bazinio plačiajuosčio interneto, kurio duomenų perdavimo sparta yra ne mažesnė nei 1 Mb/s, pasiekiamumą Lietuvoje.

8.4. Šviesolaidinis plačiajuostis tinklas Lietuvoje yra geriausiai išvystytas 5 didžiuosiuose miestuose ir rajonų centruose ir šiose vietovėse jis toliau plečiamas: per artimiausius kelerius metus operatoriai planuoja nutiesti šviesolaidinį tinklą į beveik visus 5 didžiuosiuose šalies miestuose (įskaitant priemiesčius) esančius namų ūkius. Apytiksliais skaičiavimais, rajonų centruose planuojama nutiesti šviesolaidinį tinklą į 80 proc. namų ūkių, o kaimo vietovėse – vos į 5 proc. namų ūkių. Tačiau rajonų centruose liks apie 15 000 namų ūkių, o kaimo vietovėse – apie 300 000 namų ūkių, neturinčių prieigos prie šviesolaidinio tinklo.

8.5. Šalyje plėtojamas judrusis spartusis plačiajuostis ryšys, plečiant itin didelės spartos duomenų perdavimą užtikrinančios 4G infrastruktūros aprėptį. Kol kas 4G/LTE pasiekiamas tik mažiau nei trečdaliui šalies gyventojų (2013 m. Eurostato duomenimis, 4G judrusis plačiajuostis ryšys buvo pasiekiamas 29 proc. gyventojų ir nors, palyginti su 2012 m. duomenimis, jo pasiekiamumas išaugo net 10 proc. punktų, visgi išlieka didelis atsilikimas nuo ES vidurkio – 59 proc.). 4G/LTE licencijas jau turi visi trys didžiausi Lietuvoje veikiantys judriojo ryšio operatoriai – UAB „Omnitel“, UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „Tele2“. Visi kartu šie operatoriai turi 142 bazines stotis 4G ryšiui užtikrinti. Šiuos operatorius vykdyti plėtrą įpareigoja leidimo naudoti tam skirtus 2500–2560 MHz ir 2620–2680 MHz radijo dažnius suteikimo sąlygos, kuriose numatyta, kad jie privalės ne vėliau kaip per trejus metus nuo teisės naudoti radijo dažnius suteikimo dienos (t. y. iki 2015 m.) ne mažiau kaip penkiuose Lietuvos miestuose įrengti LTE tinklą ir sudaryti galimybę gauti elektroninių ryšių paslaugas šiuo tinklu ne mažiau kaip 50 proc. šių miestų gyventojų; per penkerius metus nuo teisės naudoti radijo dažnius suteikimo (t. y. iki 2017 m.) operatoriai turės ne mažiau kaip penkiolikoje Lietuvos miestų įrengti LTE

tinklą ir sudaryti galimybę gauti elektroninių ryšių paslaugas LTE tinklu ne mažiau kaip 50 proc. šių miestų gyventojų. 2013 m. pabaigoje Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT) trims aukciono laimėtojams išdavė leidimus naudoti radijo dažnius (kanalus) iš 800 MHz radijo dažnių juostos, skirtos 4G/LTE tinklams toliau plėtoti ir elektroninių ryšių paslaugoms Lietuvoje jais teikti. Vienam aukciono laimėtojui nustatyti tinklų plėtros ir duomenų perdavimo spartos užtikrinimo įpareigojimai po trejų ir penkerių metų nuo leidimų gavimo dienos, o iki 2020 m. ši bendrovė privalės sudaryti galimybę paslaugų gavėjams gauti ne mažesnės kaip 4 Mbps duomenų perdavimo spartos elektroninių ryšių paslaugas ne mažiau kaip 95 proc. namų ūkių. Judriojo plačiajuosčio ryšio plėtrai numatyti nauji resursai 2,3 GHz ir 2,5 GHz juostose, taip pat 2017 m. pab. baigiasi leidimai naudoti radijo dažnius (kanalus) 900 MHz ir 1800 MHz juostose. Tai leis toliau sėkmingai skatinti judriojo sparčiojo plačiajuosčio ryšio plėtrą, išduodant naujus leidimus naudoti radijo dažnius (kanalus) ir vystyti 4G/LTE tinklus.

8.6. Rengiant studiją, surinkti duomenys apie viešųjų ir privačių operatorių turimą bei planuojamą sukurti plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą ir parengti Lietuvoje egzistuojančios bei per artimiausius 2 metus planuojamos sukurti plačiajuosčio ryšio infrastruktūros žemėlapiai. Jų pagrindu buvo apskaičiuoti naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros pasiekiamumo rodikliai. Nustatyta, kad naujos kartos interneto (30 Mb/s ir didesnės spartos) prieigos, įvertinus visas galimas plačiajuosčio ryšio prieigos technologijas (4G (WiMAX ir LTE) ir FTTH/FTTB), aprėptis (t. y. namų ūkių, patenkančių į šios infrastruktūros padengiamas teritorijas, dalis) 2013 m. sudarė 73 proc., o 2015 m. pasieks iki 80 proc. visų šalies namų ūkių (iš jų, namų ūkių, turinčių šviesolaidinio interneto prieigos galimybę, dalis sieks 75 proc., o naujos kartos judriojo plačiajuosčio ryšio aprėptis – 78 proc. namų ūkių).

8.7. Studijoje pateikiama detali analizė rodo, kad tiek fiksuotojo, tiek judriojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūra yra gerai išvystyta ir per artimiausius metus bus toliau plėtojama 5 didžiuosiuose Lietuvos miestuose, jų priemiesčiuose, rajonų centruose ir dalyje miestelių, gyvenviečių ir kaimų, kuriuose pakankamai didelis gyventojų skaičius. Tačiau 2015 m. išliks 20 proc. namų ūkių, kurie neturės naujos kartos interneto prieigos galimybių. Šie namų ūkiai pasklidę teritorijoje, kuri sudaro net 76 proc. visos Lietuvos teritorijos, todėl jų prijungimui prie sparčiojo plačiajuosčio ryšio tinklo bus reikalingos ypatingai didelės investicijos. Atsižvelgiant į tai, operatoriai neketina plėtoti sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūros mažesniuose miesteliuose, gyvenvietėse ir kaimuose, be valstybės paramos šiose vietovėse įsikūrę namų ūkiai neturės sparčiojo naujos kartos interneto prieigos infrastruktūra teikiamo interneto prieigos galimybių. Tai reiškia, kad, Lietuvai siekiant Lietuvos ir ES strateginio tikslo, kad visi namų ūkiai turėtų galimybę naudotis 30Mb/s ir spartesniu ryšiu, valstybės indėlis yra būtinas.

9. Studijoje taip pat pateikiami naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros ir paslaugų paklausos srities statistiniai duomenys:

9.1. Lietuvos statistikos departamento informacinių technologijų naudojimo namų ūkiuose tyrimo duomenimis, 2013 m. namų ūkiai, turintys bazinio plačiajuosčio interneto prieigą, kuri užtikrina ne mažesnę nei 1Mb/s duomenų perdavimo spartą, sudarė 64,1 proc. visų Lietuvos namų ūkių (mieste – 71,4 proc., kaime – 49,4 proc.). Remiantis Eurostato duomenimis, 2012 m. Lietuvoje namų ūkių, turinčių plačiajuosčio ryšio prieigą, dalis siekė 61 proc. ir buvo viena iš mažiausių tarp 27 ES valstybių narių (pagal šį rodiklį Lietuva užėmė 22 vietą ES). Tačiau gerai išvystyta šviesolaidinė plačiajuosčio ryšio infrastruktūra FTTH ir FTTB technologijų, kurios yra dominuojančios Lietuvos fiksuotojo plačiajuosčio ryšio rinkoje, pagrindu lemia tai, kad didelė dalis plačiajuosčiu internetu besinaudojančių Lietuvos namų ūkių jau naudojami sparčiuoju (30 Mb/s ir didesnės spartos) internetu. Remiantis RRT duomenimis, 2013 m. 30,7 proc. namų ūkių naudojosi 30 Mb/s ir didesnės spartos, 6,4 proc. – 100 Mb/s ir didesnės spartos interneto ryšiu. Europos Komisijos duomenimis, atitinkamų rodiklių vidurkiai

ES valstybėse – 11 proc. ir 2 proc. Nepaisant to, išlieka didelis atotrūkis siekiant Lietuvos ir ES strateginiuose dokumentuose 2020 m. nustatyto tikslo, kad ne mažiau kaip 50 proc. Lietuvos namų ūkių naudotųsi 100 Mb/s ir didesnės spartos plačiajuosčiu ryšiu, ir, atsižvelgiant į pastarųjų metų šio rodiklio augimo tendencijas, prognozuotina, kad be papildomų valstybės ir privataus sektoriaus pastangų šis tikslas nebus pasiektas laiku.

9.2. Vertinant sparčiojo plačiajuosčio ryšio skvarbą (t. y. abonentų skaičių 100 gyventojų), 2013 m. pradžioje, Europos Komisijos duomenimis, 30 Mb/s ir didesnės spartos interneto skvarba Lietuvoje siekė 12,0 proc., o 100 Mb/s ir didesnės spartos – 2,6 proc.; ES analogiškų rodiklių vidurkiai atitinkamai buvo 4,2 proc. ir 1,0 proc.

9.3. Studijoje pateikiama analizė rodo, kad Lietuvos gyventojų naudojimas internetu tiesiogiai priklauso nuo gyventojų gebėjimų, poreikio ir interneto prieigos kainos, o šie parametrai priklauso nuo gyventojų amžiaus, pajamų, užimtumo, gyvenamosios vietos, e. paslaugų pasiūlos, informacinių ir ryšių technologijų (IRT) prieinamumo. Gyventojų nedidelis naudojimas internetu ir jo teikiamomis galimybėmis yra kompleksiška problema, todėl visapusiškas viešojo sektoriaus indėlis yra labai svarbus, prisidedant prie naujos kartos interneto prieigos paslaugų naudojimo skatinimo, didinant gyventojų gebėjimus naudotis internetu, organizuojant atitinkamus mokymus, formuojant naudojimosi internetu poreikį, kuriant naujas, visuomenei reikalingiausias e. paslaugas ir diegiant e. sprendimus bei efektyviai informuojant gyventojus apie naujai sukuriamas e. paslaugas ir jų naudą. Šias veiklas numatoma įgyvendinti 2014–2020 m. laikotarpiu, vykdant Lietuvos Respublikos skaitmeninėje darbotvarkėje užsibrėžtus uždavinius.

9.4. Verslo įmonių, turinčių bazinio plačiajuosčio interneto prieigą, kuri užtikrina ne mažesnę nei 1Mb/s duomenų perdavimo spartą, dalis Lietuvoje siekia apie 99 proc. visų šalies įmonių (ES valstybių narių vidurkis 2012 m. – 92 proc., tad Lietuva yra tarp pirmaujančių pagal šį rodiklį šalių). Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. beveik 40 proc. Lietuvos įmonių, turinčių internetą, naudojos 30 Mb/s ir didesnės spartos interneto prieigos paslaugomis, 12 proc. naudojos 100 Mb/s ir didesnės spartos ryšiu. Per 2 metų laikotarpį įmonių, kurios naudojos 30 Mb/s ir didesnės spartos interneto prieigos paslaugomis, dalis išaugo 12,4 proc. punkto, arba beveik 1,5 karto. Visgi remiantis prielaida, kad artimiausiais metais metinio augimo tempas išliks panašus ir sudarys apie 5 procentinius punktus, prognozuotina, kad 2020 m. įmonių, kurios naudojos 30 Mb/s ir didesnės spartos interneto prieigos paslaugomis, dalis pasieks tik 74 proc., t. y. bus daug mažesnė, nei užsibrėžta strateginiuose dokumentuose (95 proc.).

9.5. Lietuvoje labai gerai išplėtotas viešosios interneto prieigos tinklas, sudarantis reikšmingą galimybę gyventojams, kurie dėl ekonominių, socialinių ar kt. priežasčių neturi interneto prieigos namuose, nemokamai naudotis internetu. Šalies viešosiose bibliotekose įrengtos viešos interneto prieigos vietos, kuriose žmonės gali pasinaudoti internetu, įgyti naujų žinių, gauti kvalifikuotą pagalbą naudojantis e. paslaugomis. 2012 m. TNS tyrimo „Vartotojų nuomonė apie informacinių ir komunikacinių technologijų naudą Lietuvos viešosiose bibliotekose“ duomenimis, per pastaruosius 12 mėnesių viešąją interneto prieigą bibliotekose naudojos beveik dešimtadalis (9 proc.) visų Lietuvos suaugusių asmenų (ES vidurkis – 4 proc.), arba apie 0,2 mln. Lietuvos gyventojų. 43 proc. viešosios interneto prieigos paslaugų vartotojų bibliotekose (t. y. apie 100 tūkst. Lietuvos gyventojų) niekur kitur, išskyrus biblioteką, neturėjo galimybės naudotis interneto prieiga ir (arba) ja naudotis nemokamai. Asmenų, nurodžiusių, kad niekur kitur neturėjo galimybės pasinaudoti interneto prieiga, grupę daugiausia sudarė skaitmeninės atskirties atstovai, t. y. vyresnio amžiaus žmonės ir neįgalieji. Todėl Lietuvoje viešosioms bibliotekoms tenka reikšmingas vaidmuo informacinės visuomenės plėtros ir skaitmeninės atskirties mažinimo srityje. Tačiau, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos užsakyto SIC atlikto projekto „Bibliotekos pažangai: pokyčiai bibliotekose ir visuomenėje“ poveikio vertinimo duomenimis, 2012 m. didelėje dalyje viešųjų bibliotekų interneto

ryšio perdavimo sparta buvo gana maža: 28 proc. bibliotekų, kurios siūlė viešosios interneto prieigos paslaugas, interneto perdavimo sparta buvo iki 256 Kb/s, 38 proc. bibliotekų naudojami internetu, kurio perdavimo sparta buvo 257 Kb/s–1,5 Mb/s, tik 34 proc. bibliotekų savo lankytojams galėjo pasiūlyti didesnę negu 1,5 Mb/s interneto perdavimo spartą. Todėl viešosiose bibliotekose įrengtų viešosios interneto prieigos vietų aprūpinimas sparčiuoju interneto ryšiu išlieka svarbiu uždaviniu valstybei.

10. Studijos galutinėje ataskaitoje išdėstyta operatorių situacija ir perspektyva:

10.1. 2013 m. atliktų operatorių apklausų duomenys rodo, kad kiek daugiau nei pusė apklaustųjų operatorių gali beveik visiems savo esamiems klientams pasiūlyti 30 Mb/s ir didesnės spartos interneto paslaugas, tačiau didžioji dalis klientų naudojami mažesnės spartos interneto ryšiu. Didžioji dalis operatorių teigia, kad jų turima elektroninių ryšių infrastruktūra negali užtikrinti 100 Mb/s ir didesnės interneto spartos visiems to pageidaujantiems esamiems klientams; beveik pusė apklaustųjų operatorių negali suteikti 30 Mb/s ir spartesnio interneto ryšio paslaugų. Pagrindinės tai lemiančios priežastys – dalies operatorių turima infrastruktūra neužtikrina reikiamo pralaidumo arba dabartinė naujos kartos interneto prieigos infrastruktūra nepasiekia visų galutinių vartotojų ir reikia didelių lėšų esamai infrastruktūrai vystyti ir (arba) atnaujinti;

10.2. išankstiniais vertinimais, bendras lėšų, reikalingų, kad visų operatorių klientai galėtų naudotis itin sparčiu (100 Mb/s ir didesnės spartos) interneto ryšiu, poreikis sudaro daugiau kaip 4 mlrd. Lt. Apklausos duomenimis, nuo 2016 iki 2020 m. operatorių investicijos į šviesolaidinę infrastruktūrą naujos kartos interneto prieigos baltosiose teritorijose, t. y. vietose, kuriose nėra ir operatoriai neplanuoja per artimiausius 3 metus įrengti naujos kartos plačiajuosčio ryšio prieigos tinklo (toliau – naujos kartos interneto prieigos baltosios teritorijos), sieks apie 100 mln. Lt; be to, judriojo ryšio operatoriai 2014–2020 m. periodu savo lėšomis planuoja keisti naudojamas bazines stotis į stotis, pritaikytas LTE technologijai, miestuose, rajonų centruose ir atitinkamai tose vietovėse, kur stovi judriojo ryšio tinklo bokštai (toliau – bokštai);

10.3. esamos situacijos detali analizė ir modeliavimas parodė, kad iki 2020 m. į plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrą investuojant tik privatiems operatoriams, 2020 m. naujos kartos interneto prieigos, įvertinus visas galimas sparčiojo plačiajuosčio ryšio prieigos technologijas (4G (WiMAX, LTE ar kt.) ir FTTH/FTTB), aprėptis galėtų pasiekti tik iki 89 proc. visų šalies namų ūkių (iš jų šviesolaidinio ryšio prieigos galimybė būtų suteikta 77 proc. namų ūkių, 30 Mb/s didelės spartos LTE ryšio prieigos galimybė – 89 proc. namų ūkių) ir iki 66 proc. šalies teritorijos (prognozuojama, kad 2015 m. naujos kartos interneto prieiga dengs iki 80 proc. namų ūkių, 26 proc. Lietuvos teritorijos). Todėl Lietuvos ir ES strateginiuose dokumentuose iškeltas visuotinis naujos kartos interneto ryšio aprėpties tikslas be valstybės paramos šiai sričiai nebus pasiektas. Taip pat numatoma, kad tokiu atveju nebus pasiekti ir itin spartaus (100 Mb/s ir didesnės spartos) interneto ryšio naudojimo namų ūkiuose, verslo įmonėse tikslai.

III SKYRIUS

TVARAUS INVESTAVIMO MODELIO PARENGIMO PRIELAIDOS

11. Atlikta analizė parodė, kad, be viešojo sektoriaus indėlio, vien tik privačių operatorių investicijomis, Lietuvos ir ES strateginiuose dokumentuose iškelti naujos kartos interneto prieigos pasiekiamumo ir naudojimo namų ūkiuose ir verslo įmonėse tikslai bei rodikliai nebus pasiekti. Atsižvelgiant į tai, parengtas tvaraus investavimo į naujos kartos interneto prieigos infrastruktūrą modelis, siekiant optimizuoti viešojo ir privataus sektorių veiksmus ir investicijas į šią sritį.

12. Rengiant tvaraus investavimo į naujos kartos prieigos infrastruktūros plėtrą modelį, įvertinta kitų valstybių (Latvijos, Suomijos, Ispanijos, Čekijos, Jungtinės Karalystės, Italijos,

Australijos, Malaizijos, JAV) patirtis įgyvendinant spartaus interneto ryšio infrastruktūros ir paslaugų plėtros skatinimo modelius. Šios patirties analizė parodė, kad:

12.1. kai kuriamo naujos kartos plačiajuosčio ryšio tinklo savininku parenkamas elektroninių ryšių rinkoje veikiantis ūkio subjektas, teikiantis mažmenines paslaugas, susiduriama su konkurencijos iššūkiais;

12.2. pasirinkus modelį, paremtą privačia operatorių iniciatyva, gali būti susidurta su mažo operatorių susidomėjimo problema, ypač jeigu naujos kartos plačiajuosčio ryšio plėtra numatyta retai apgyvendintose vietovėse;

12.3. investicijos į aktyviają įrangą dėl pastarosios spartaus fizinio nusidėvėjimo nėra tvarios, kadangi, praėjus palyginti neilgam laikotarpiui (7–12 metų), vėl iškyla didelis reinvesticijų poreikis;

12.4. jei kuris nors ūkio subjektas užima dominuojančią padėtį elektroninių ryšių rinkoje, privačia iniciatyva pagrįstas modelis gali neužtikrinti maksimaliai didžiausių privačių investicijų pritraukimo;

12.5. naujos kartos baltųjų teritorijų, esančių kaimo vietovėse, problemos sprendimo kuriant šviesolaidinę infrastruktūrą ekonominis pagrindumas yra abejotinas, kadangi net itin didelės investicijos neužtikrina visuotinės naujos kartos prieigos namų ūkiams, esantiems labai nutolusiose vietovėse.

13. Rengiant tvaraus investavimo modelį, taip pat įvertintos galimų technologinių sprendimų plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrai Lietuvoje alternatyvos. Parenkant analizuotinus technologinius sprendimus plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrai, atmesti tie sprendimai, kurie nėra tinkami 30 Mb/s ir didesnei duomenų perdavimo spartai užtikrinti, ir išskirtos tokios alternatyvos: 4G belaidžio ryšio standartas, šviesolaidinė technologija, ryšio perdavimas elektros tinklais ir palydovinis ryšys. Atliekant technologinių sprendimų lyginamąją analizę, jų tinkamumas naujos kartos prieigos infrastruktūros plėtrai Lietuvoje buvo vertintas pagal šiuos technologijų aspektus: bendras investicijų poreikis, ribinių investicijų poreikis, interneto sparta, kaina galutiniam vartotojui, technologijos perspektyvų apibrėžtumas ir parsisiunčiamų duomenų kiekio apribojimai. Taip pat buvo atsižvelgta į šiuos minėtos infrastruktūros plėtrą lemiančius veiksnius: gyventojų tankumą Lietuvos naujos kartos interneto prieigos baltosiose teritorijose ir gyventojų perkamąją galią. Atliktas esamų technologinių sprendimų palyginimas parodė, kad tinkamiausi sprendimai Lietuvai yra:

13.1. belaidis internetas: šis LTE ir kitomis technologijomis teikiamas belaidis internetas yra tinkamas visuotinei naujos kartos plačiajuosčio ryšio prieigai užtikrinti; toks technologinis sprendimas užtikrintų prieinamas aukštos kokybės interneto paslaugas; be to, norint prie tinklo prijungti papildomą vartotoją, „paskutinio kilometro“ (plačiajuosčio ryšio tinklo dalis, prijungianti galutinį vartotoją prie tranzitinio tinklo) sprendimui nereikia didelių ribinių investicijų;

13.2. šviesolaidinis internetas: atsižvelgiant į finansinius apribojimus, toks technologinis sprendimas netinkamas 30 Mb/s ryšio visuotiniam pasiekiamumui šalies gyventojams užtikrinti, tačiau technologija tinka tankiau apgyvendintoms vietovėms; pasirinkus šią technologiją naujos kartos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrai, būtų užtikrinama aukšta interneto ryšio kokybė, neribotas duomenų kiekis, tačiau kiekvieno papildomo vartotojo „paskutinio kilometro“ (plačiajuosčio ryšio tinklo dalis, prijungianti galutinį vartotoją prie tranzitinio tinklo) sprendimui reikėtų didelių ribinių investicijų.

14. Rengiant modelį, taip pat įvertintos įvairių finansavimo šaltinių – Europos regioninės plėtros fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, nacionalinių valstybės lėšų, Europos infrastruktūros tinklų priemonė – galimybės ir tinkamumas, atsižvelgiant į finansuojamos srities specifiką (investicijos į naujos kartos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrą baltosiose teritorijose), galimybę finansuoti nacionalinio lygio projektus, finansavimo apimtį, tiesioginės paramos galimybę. Įvertinta, kad Lietuvos naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtros projektas, orientuotas į nacionalinio lygmens sparčiojo plačiajuosčio interneto prieigos aprėpties didinimą, turėtų būti

finansuojamas Europos regioninės plėtros fondo ir valstybės lėšomis; Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšomis finansuotinas projektas, pratęsiantis PRIP projekto veiklas, savo apimtimi sėkmingai prisidėtų prie Europos skaitmeninėje darbotvarkėje iškeltų tikslų įgyvendinimo.

15. Taip pat įvertintos galimos investavimo modelių alternatyvos, numatytos Europos Komisijos 2013 m. sausio 26 d. komunikate „Valstybės pagalbos taisyklių taikymo plačiajuosčio ryšio tinklų sparčiam diegimui ES gairės“ (2013/C 25/01) (toliau – EK Gairės), – Vartotojų iniciatyvos modelis, Privatus planavimo, diegimo ir priežiūros modelis, Visiško planavimo, diegimo ir priežiūros užsakymo modelis, Bendros įmonės modelis ir Viešasis planavimo, diegimo ir priežiūros modelis. Galimi investavimo modeliai buvo palyginami pagal numatomos socialinės naudos, patrauklumo privatiems investuotojams, mažo arba neegzistuojančio poveikio konkurencijai, valstybės kontrolės laipsnio, papildomų finansavimo šaltinių pritraukimo galimybės kriterijus. Remiantis šiais kriterijais įvertinus galimų modelių atitiktį Lietuvos situacijos specifikai ir poreikiams, nustatyta, kad Lietuvoje investuojant į naujos kartos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrą tikslinga naudoti arba privataus, arba valstybinio planavimo, diegimo ir priežiūros modelį.

16. Siekiant įvertinti, kuris modelis tinkamiausias Lietuvai, suformuluotos ir ekonomiškai įvertintos dvi alternatyvos: investavimo tik į šviesolaidinę infrastruktūrą ir investavimo į šviesolaidinę ir judriojo ryšio infrastruktūrą. Atlikus detalią alternatyvų analizę, įvertinta, kad:

16.1. įgyvendinus alternatyvą „Investuoti į šviesolaidinę infrastruktūrą“, paremtą viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimu plėtojant naujos kartos interneto prieigos infrastruktūrą baltosiose teritorijose, tačiau nenumačius investicijų į LTE tinklo aprėptį, panaudojant planuojamus finansinius išteklius, iki 2020 m. naujos kartos plačiajuosčio ryšio prieigos galimybė būtų sudaryta 89 proc. namų ūkių (šviesolaidinio ryšio prieigos galimybė būtų suteikta 82 proc. namų ūkių, 30 Mb/s didelės spartos belaidžio ryšio prieigos galimybė – 89 proc. namų ūkių), arba 66 proc. Lietuvos teritorijos;

16.2. įgyvendinus alternatyvą „Investuoti į šviesolaidinę ir judriojo ryšio infrastruktūrą“, remiamą viešojo sektoriaus investicijomis tiek į šviesolaidinės infrastruktūros plėtrą, tiek į judriojo sparčiojo ryšio bazinės infrastruktūros plėtrą, panaudojant planuojamus finansinius išteklius, iki 2020 m. naujos kartos plačiajuosčio ryšio prieigos galimybė būtų sudaryta iki 100 proc. Lietuvos namų ūkių (šviesolaidinio ryšio prieigos galimybė būtų suteikta 79 proc. namų ūkių, 30 Mb/s spartos belaidžio ryšio prieigos galimybė – iki 100 proc. namų ūkių), arba apie 100 proc. Lietuvos teritorijos.

IV SKYRIUS TVARAUS INVESTAVIMO MODELIS

17. Pasirinkto įgyvendinti tvaraus investavimo modelio esmė – naujos kartos interneto prieigos reikalavimus atitinkančio šviesolaidinio ir belaidžio ryšio plėtra, užtikrinant plačios teritorijos aprėptį. Naujos kartos interneto prieigos infrastruktūrą viešojo sektoriaus lėšomis numatoma plėtoti taikant viešąjį planavimo, diegimo ir priežiūros modelį, kaip jis apibrėžtas EK Gairėse, ir išlaikant tinklų valstybės nuosavybės teise. Šis modelis leis užtikrinti sukurtos prieigos teikimą vienodomis sąlygomis operatoriams visą infrastruktūros tarnavimo laikotarpį, sudaryti geresnes sąlygas mažesniems operatoriams konkuruoti su didžiaisiais ir taip didinti konkurenciją šioje srityje, efektyviau panaudoti investicijas kuriant bendro naudojimo infrastruktūrą, mažinti paslaugų kainas galutiniams naudotojams, užtikrinti tęstinumą įgyvendinant plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtros projektus.

18. Lietuvoje gerai išvystyta judriojo ryšio tinklo infrastruktūra, leidžianti teikti judriojo ryšio ir duomenų perdavimo paslaugas iš 765 unikalių vietovių (atmetus 5 didžiuosius miestus ir rajonų centrus), kuriose pastatytas bent vienas bokštas. Beveik 87 proc. šių taškų yra prijungti prie šviesolaidinio ryšio infrastruktūros. Darant prielaidą, kad 30 Mb/s ryšys būtų užtikrinamas 4 km

spinduliu aplink bazinę stotį (50,26 km² plotas), atitinkamai 765 bokštai aprėptų maždaug 59 proc. Lietuvos teritorijos – 38 449 km². Pridėjus 5 didžiųjų miestų ir rajonų centrų teritorijos dalį (4 751 km² – 7 proc.), neaprėpta liktų 34 proc. Lietuvos teritorijos, arba 22 100 km². Atsižvelgiant į tai, tvaraus investavimo modelyje numatomi viešojo ir privataus sektoriaus veiksmai, kurių reikia visuotiniam naujos kartos interneto prieigos pasiekiamumui iki 2020 metų užtikrinti.

19. Viešojo sektoriaus veiksmai:

19.1. siekiant aprėpti naujos kartos interneto prieiga nepadengtą teritoriją, numatoma įgyvendinti projektą, skirtą naujos kartos interneto prieigos infrastruktūrai plėtoti, statant bokštus, ir iki naujai pastatytų bokštų bei senų bokštų, neturinčių prieigos prie šviesolaidinės infrastruktūros, nutiesiant šviesolaidinius kabelius:

19.1.1. siekiant padengti nepadengtą šalies teritoriją (studijos duomenimis, reikia pastatyti 500–600 bokštų (išankstinė vieno bokšto pastatymo kaina – 100 000 Lt, preliminarus lėšų poreikis – apie 60 mln. Lt), įsigyti aktyviają ir kitą bokštų eksploatacijai reikalingą įrangą, žemę (preliminarus lėšų poreikis – 20 mln. Lt), plėtoti šviesolaidinę infrastruktūrą, siekiant prijungti prie šviesolaidinės infrastruktūros naujai pastatytus bei esamus neprijungtus bokštus (studijos vertinimais, reikia nutiesti ne mažiau kaip 2 000 km šviesolaidžio kabelių, 1 km išankstinė kaina – 35 000 Lt, preliminarus lėšų poreikis – 70 mln. Lt), atlikti projekto veiklų valdymo, administravimo, techninės priežiūros, viešinimo veiksmus (atsižvelgiant į projekto veiklų sudėtingumą ir specifiką, preliminarus lėšų poreikis – 9 mln. Lt). Planuojami projekto kaštai – 159 mln. Lt, numatomas finansavimo šaltinis – Europos regioninės plėtros fondo ir valstybės biudžeto lėšos. Projekto galimybių studijos (investicijų projekto) rengimo metu, įvertinus konkrečių vietovių geografines sąlygas, gyventojų tankumą, esamą infrastruktūrą, teisės aktų reikalavimus, operatorių poreikius, bus nustatytas tikslus bokštų skaičius, pastatymo vietos, šviesolaidinio kabelio atstumai iki bokštų ir įvertinti tikslūs projekto veiklų kaštai;

19.1.2. sukurta naujos kartos interneto prieigos infrastruktūra bus valdoma vadovaujantis šiais principais: visiems operatoriams bus užtikrinta atvira prieiga teisingomis, skaidriomis ir nediskriminuojančiomis sąlygomis prie sukurtos naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros; sukurta infrastruktūrą valdanti institucija veiks kaip didmeninis operatorius (t. y. neteiks paslaugų galutiniams vartotojams) ir jos veikla apsiribos pasyviosios infrastruktūros (t. y. plačiajuosčio ryšio tinklo, neapimančio aktyviosios įrangos ir sudaryto iš ryšių kabelių kanalų sistemų ir šviesolaidinių kabelinių linijų) administraciniu valdymu ir jos plėtra; ši institucija taip pat valdys ir kitų susijusių projektų (RAIN-1, RAIN-2, PRIP-1, PRIP-2) metu sukurta infrastruktūrą, siekiant geresnio darbų koordinavimo, didesnio valdymo ir lėšų panaudojimo efektyvumo bei skaidrumo;

19.2. Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšomis (išankstinės planuojamos investicijos – 15 mln. Lt) numatoma įgyvendinti PRIP-2 projektą, skirtą konkrečioms žemės ūkio subjektams prijungti prie šviesolaidinės infrastruktūros, sudarant prielaidas kaimo vietovių gyventojams, ūkio subjektams, viešojo sektoriaus institucijoms naudotis sparčiuoju internetu; šviesolaidinė infrastruktūra bus įrengiama nedubliuojant jau sukurto ir planuojamos sukurti infrastruktūros, konkrečios infrastruktūros įrengimo vietovės ir gyvenvietės, galimi šviesolaidinių kabelinių linijų tiesimo maršrutai, kainodaros principai bus įvertinti šio projekto galimybių studijos (investicinio projekto) rengimo metu; šios investicijos kompleksiskai papildys numatytas Europos regioninės plėtros fondo investicijas; sukurta infrastruktūrai valdyti bus taikomi NKP plano 19.1 papunktyje įvardyti principai;

19.3. privačios investicijos į naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros ir paslaugų plėtrą bus skatinamos ne tik NKP plano 19.1–19.2 papunkčiuose minimomis tiesioginėmis viešojo sektoriaus investicijomis, įgalinančiomis operatorius mažinti plačiajuosčio ryšio infrastruktūros įrengimo sąnaudas, bet ir tobulinant šios srities teisinį reglamentavimą ir koordinavimą; numatoma įgyvendinti priemones, skatinančias kurti geresnes investavimo sąlygas:

19.3.1. elektroninių ryšių infrastruktūros ir (arba) kitų tinkamos paskirties vamzdynų, kabelių kanalų, kolektorių, šulinių, atraminių konstrukcijų ir kt. įrenginių bendro naudojimo – esamos teisinės bazės praktinio taikymo problemos, susijusios su tinkamos prieigos prie informacijos apie jau įrengtą infrastruktūrą stygiumi, operatorių nesutarimais dėl sąnaudų dalijimosi, naudojimosi infrastruktūra kainos sprendimo mechanizmo trūkumu ir pan.;

19.3.2. plačiajuosčio ryšio infrastruktūros inventorizavimo – sukurta plačiajuosčio ryšio infrastruktūra valstybės mastu nėra detalai inventorizuota, neįvertinti jos techniniai pajėgumai, tai būtina, siekiant palengvinti operatoriams plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtojimo procesą ir išvengti infrastruktūros dubliavimo;

19.3.3. patogaus informacijos teikimo potencialiems plačiajuosčio interneto paslaugų vartotojams – gyventojai neturi patogios galimybės vienoje vietoje (pvz., interneto svetainėje) gauti išsamios, aktualios informacijos apie jų teritorijoje pasiekiamas elektroninių ryšių paslaugas, visus toje gyvenamojoje vietovėje veiklą vykdančius paslaugų teikėjus, išreikšti poreikio tapti plačiajuosčio interneto paslaugų vartotojais tam tikroje teritorijoje;

19.3.4. VŠĮ „Plačiajuostis internetas“ teikiamų paslaugų kainodaros ir tarifų – taikoma kainodara tobulintina, pvz., numatant detalesnę duomenų srauto perdavimo paslaugų tarifų klasifikaciją pagal spartą, susiejant tarifus su ūkio subjektams suteikiamų paslaugų kiekiu, atsižvelgiant į vartotojų skaičių konkrečioje teritorijoje, siekiant, kad sukurta infrastruktūra visose teritorijose būtų naudojama paslaugoms galutiniams naudotojams teikti;

19.3.5. elektroninių ryšių infrastruktūros reglamentavimo – tikslinga įvertinti poreikį tobulinti esamą elektroninių ryšių infrastruktūros teisinį reglamentavimą;

19.3.6. elektromagnetinio lauko reglamentavimo – tikslinga įvertinti, ar Lietuvoje nustatytas leistinas maksimalus elektromagnetinės spinduliuotės lygis nėra kliūtis itin spartaus judriojo ryšio plėtrai, ir prireikus inicijuoti susijusių teisės aktų patikslinimą;

19.3.7. 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/61/ES dėl priemonių sparčiojo elektroninio ryšio tinklų diegimo sąnaudoms mažinti (OL 2014 L 155, p. 1) nuostatų įgyvendinimo.

20. Privataus sektoriaus veiksmai:

20.1. privatūs operatoriai toliau investuos į šviesolaidinę infrastruktūrą miestuose ir didesnėse gyvenvietėse (numatoma, kad nuo 2016 iki 2020 m. privačios investicijos į šviesolaidinę infrastruktūrą naujos kartos baltosiose teritorijose sieks apie 100 mln. Lt);

20.2. judriojo ryšio operatoriai 2014–2020 m. naudojamas bazines stotis keis į pritaikytas LTE technologijai miestuose, rajonų centruose ir atitinkamai tose vietovėse, kur stovi bokštai, ir plės LTE aprėptį panaudodami naujai pastatytus bokštus su įrengta šviesolaidžio infrastruktūra; viešosiomis investicijomis sukurta judriojo ryšio infrastruktūra, prieinama vienodomis sąlygomis ir kainomis visiems ūkio subjektams, be valstybės intervencijos sudarys sąlygas operatoriams mažesnėmis sąnaudomis teikti aukštos kokybės paslaugas galutiniams vartotojams.

21. Įgyvendinus šį tvaraus investavimo modelį, panaudojant šviesolaidinę ir belaidžio ryšio infrastruktūrą, iki 2020 m. numatoma sudaryti naujos kartos plačiajuosčio ryšio prieigos galimybę iki 100 proc. namų ūkių (100 proc. Lietuvos teritorijos): iki 79 proc. namų ūkių turėtų šviesolaidinio interneto ryšio prieigos galimybę, o iki 100 proc. namų ūkių turėtų prieigos prie 30 Mb/s belaidžio ryšio galimybę.

22. Atsižvelgiant į tai, kad įgyvendinus pasirinktą investavimo modelį, numatoma pasiekti Lietuvos ir ES strateginiuose dokumentuose keliamus tikslus, numatomas vienas bendras teritorijų, kuriose bus įrengiama naujos kartos prieigos infrastruktūra, principas – tai turi būti naujos kartos baltosios teritorijose, kuriose nėra ir operatoriai neplanuoja per artimiausius 3 metus įrengti naujos kartos plačiajuosčio ryšio prieigos tinklo. Tiesiant šviesolaidines linijas, prioritetas prijungiamoms

vietovėms turėtų būti teikiamas pagal gyventojų tankumo principą, t. y. toms naujos kartos baltosioms teritorijoms, kuriose namų ūkių tankumas yra didžiausias.

23. Tvaraus investavimo modelio įgyvendinimas, orientuotas į naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtrą baltosiose teritorijose, tiesiogiai prisidės prie naujos kartos interneto prieigos paslaugų kainų galutiniams naudotojams mažinimo. Infrastruktūra bus įrengiama tose vietovėse, kur didelė gyventojų dalis turi mažesnes pajamas ir atitinkamai pasižymi mažesne perkamąja galia nei, pvz., didmiesčių ar miestų gyventojai. Sukurta infrastruktūra ir peržiūrėtas elektroninių ryšių infrastruktūros įrengimo teisinis reglamentavimas sudarys galimybę mažmenines elektroninių ryšių paslaugas teikiantiems operatoriams teikti savo paslaugas galutiniams naudotojams žemesnėmis kainomis, skatins operatorių konkurenciją ir tokiu būdu prisidės prie kainų galutiniams naudotojams mažinimo.

24. Siekiant užtikrinti visiems šalies gyventojams galimybę naudotis naujos kartos interneto prieigos paslaugomis, numatoma vykdyti priemones, skirtas skatinti asmenis, kurie nesinaudoja internetu, tapti nuolatiniais interneto naudotojais. Tam numatoma vykdyti veiksmus, orientuotus į gyventojų gebėjimų naudotis internetu didinimą ir poreikio formavimą. Šios priemonės bus vykdomos, įgyvendinant Lietuvos Respublikos skaitmeninės darbotvarkės (programos) tikslo „mažinti Lietuvos gyventojų skaitmeninę atskirtį ir skatinti juos įgyti žinių ir įgūdžių, kad jie sėkmingai ir visapusiškai naudotųsi IRT“ uždavinius „skatinti Lietuvos gyventojų grupes, kurios iki šiol dėl įvairių priežasčių nesinaudojo kompiuteriais ir internetu, įgyti reikiamų žinių ir jas taikyti įvairių sričių veikloje, įtraukti į šią veiklą ir vietos bendruomenes“ ir „skatinti gyventojus tapti interneto naudotojais, gebančiais saugiai ir veiksmingai naudotis jo teikiamomis galimybėmis“; įgyvendinant šias veiklas, numatoma tęsti gyventojų kompiuterinio ir informacinio raštingumo mokymo programas, didinti gyventojų suvokimą ir informuotumą apie informacinės technologijas ir interneto teikiamas galimybes, organizuojant įvairias tikslinėms grupėms skirtas viešinimo ir mokymo kampanijas. Taip pat, įgyvendinant Lietuvos Respublikos skaitmeninės darbotvarkės (programos) tikslo „kurti technologškai pažangias, gyventojų poreikius atitinkančias viešąsias ir administracines elektronines paslaugas, skatinti paslaugų gavėjus jomis naudotis“ uždavinius, bus kuriamos naudotojams aktualios ir reikalingos elektroninės viešosios ir administracinės paslaugos, plėtojamas naudingas skaitmeninis turinys, diegiami e. sprendimai, sveikatos, kultūros, kalbos, transporto ir kt. srityse, tokiu būdu didinant gyventojų suinteresuotumą ir motyvaciją naudotis naujos kartos interneto prieigos paslaugomis.

25. Be to, siekiant mažinti skaitmeninę atskirtį, bus toliau palaikomas ir tobulinamas viešosios interneto prieigos vietų tinklas. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos skaitmeninės darbotvarkės (programos) tikslo „užtikrinti geografiškai tolygią sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtrą ir skatinti naudotis interneto paslaugomis“ uždavinį „atnaujinti ir plėtoti viešosios interneto prieigos infrastruktūrą viešosiose bibliotekose“, bus atnaujinama viešosiose bibliotekose įrengtų viešosios interneto prieigos vietų infrastruktūra ir techninė įranga, kad Lietuvos gyventojai, ypač gyvenantys kaimo vietovėse arba socialinės rizikos grupėms priklausantys asmenys, turėtų galimybę nemokamai naudotis sparčiuoju internetu.

26. Tvaraus investavimo modelis bus įgyvendinamas pagal NKP plano priede pateiktą priemonių planą, kuris apima viešąsias investicijas į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą ir privačių investicijų į plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą skatinimo priemones.

V SKYRIUS

NKP PLANO ĮGYVENDINIMAS

27. NKP plano priede numatytos priemonės finansuojamos iš Europos regioninės plėtros fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, nacionalinių valstybės lėšų.

28. NKP plano įgyvendinimą koordinuoja Susisiekimo ministerija.

29. NKP plano priede nurodytos valstybės institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją atsako už joms priskirtų priemonių įgyvendinimą. Iki einamųjų metų vasario 1 d. jos teikia informaciją Susisiekimo ministerijai apie jų kompetencijai priskirtų priemonių įgyvendinimą per praėjusius metus.

30. NKP plano įgyvendinimo koordinatore Susisiekimo ministerija reguliariai vertins plano įgyvendinimo eigą, remdamasi atsakingų institucijų pateikta informacija apie priemonių įgyvendinimą, ir prireikus inicijuos NKP plano priede pateikiamo priemonių plano pakeitimus, siekdama užtikrinti, kad NKP plane numatyti tikslai, uždaviniai ir rodikliai būtų pasiekti.

31. Prieš pradėdant projekto, skirto naujos kartos interneto prieigos infrastruktūrai plėtoti, statant bokštus ir tiesiant šviesolaidines linijas baltosiose šalies teritorijos, įgyvendinimą, bus parengta jo galimybių studija (investicijų projektas), kurios rengimo metu bus įvertinti šie esminiai projekto įgyvendinimui aspektai:

31.1. tiksli reikalingos įrengti infrastruktūros apimtis (bokštų skaičius, bokštų statybos vietos);

31.2. žemės, kurioje bus statomi bokštai, nuosavybės klausimas (įsigijimo būdas);

31.3. maršrutai, kuriais turi būti tiesiamos šviesolaidinio kabelio linijos, siekiant didžiausios projekto socialinės naudos;

31.4. tikslūs reikalingų investicijų kaštai (įvertinus konkrečių vietovių parametrus: geografinės sąlygas, gyventojų tankumą, esamą infrastruktūrą, teisės aktų reikalavimus, operatorių poreikius ir kt.);

31.5. projekto įgyvendinimo ir rezultatų testavimo rizikos ir jų valdymo priemonės;

31.6. numatomos sukurti infrastruktūros paslaugų kainodaros principai (siekiant užtikrinti operatorių suinteresuotumą naudotis sukurta infrastruktūra) ir kt.

32. Atsižvelgiant į dinamišką elektroninių ryšių sektoriaus pobūdį ir poreikį nuolat turėti tikslius duomenis naujos kartos baltosioms teritorijoms nustatyti, prieš įgyvendinant priemonių plane numatytus projektus, su operatoriais bus papildomai suderintos konkrečios baltosios teritorijos, kuriose bus planuojama įrengti naujos kartos interneto prieigos infrastruktūrą. Projektų įgyvendinimo metu ir juos įgyvendinus, atsakingos institucijos interneto svetainėje numatoma skelbti žemėlapius su informacija apie planuojamus plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtros darbus ir jau sukurtą infrastruktūrą, taip užtikrinant efektyvią informacijos sklaidą ir išvengiant kuriamos infrastruktūros dubliavimo.
